

Хоца НАМСАРАЕВ

АЛТАН ЗЭБЭ

(IV бүлэг)

Головатый үбгэн Саратов город хүрөөж, хүсэһэн ханаһан хэрэгээ бүтээх боложо, зуун мянган түхэриг сөбөр мунгэ гүрэнэй банкда оруулаа һэн. Тингээд таба зургаа хоноод байхад тэрэ самолёт ямар нэгэн зовдо...

— Ши, Дондог, минни гэртээ ошгоод ерэтэр эндээ үхэрээ хараад нуугаарай, би түргэн ерэхэб. Зай гү?

«Үнэн» колхозой үйлсын урда хажууда баруугагаар нэгэ хабтагар хара зүбэлэнгэй модон гэр, тэрээнэй баруун хажууда урдаа...

Тэрэнэйгээ хойно хоёр хоноод байхад, Ново-Покровско району дамжажа, Феропонт Головатый агууехэ Сталинийа туйдай ехэ бялхалан хүргэһэн телеграмма ерөө.

Дондог гансаараа мүнөө унтаршаһан гуламтынгаа хажууда үлэжэ, эндэмни шоно ябахайгү юм аа гү гэжэ бага зэбэрэн татаһан.

Газанаһа морин түбжэгэнэн ерээд, дүрөөгэй хан гэхэдэн мүнөө хүшэн ёлогод гэжэ шагнаархан, үдэн тээшээ хараадхина.

— Юн гэһэн гайхалтай юумэ боложо байдаг юм гэшөөб, дуулахадна зүрхэмни хүдэлшөөб. Тэрэ үбгэн хүн боложо түрэн хэрэгээ бүтээжэ шада байна даа.

Дондог нэгэ удаа шүлхээ заллижа, яаран хальһыень хуулажа элдэнэ. Дүрбэн монсогорынь эдеэд, табдахингаа хальһыень хуулажа.

Газаанаһа Бааранхайн сэл-сал гэжэ хүндөөр гэхэдэ орожо ерэхэдэн мүнөө хүшэн паар-паар гэдэн хахир бүдүүн турлаг хоолой-гоор:

«Феропонт Головатый Сталинийа байсхалангай телеграмма абанһаааа тохой хоёр нара тухай болоод байхад мүнөө Головатын ехэ хүбүүнээ...

Дондог Бааранхайгаа уяржа, нодонһе ула удхуруулан хуунада бадал ээ эхигүй нодөөрөө ула гүйлгэжэ, тэрээнэ Бааранхайгаа ноуха...

Бааранхай амбаарайнгаа үгдэ сэлдээрхөөд, амбаар соогоо юртага үргэлөөд, баруун ханын хажуугаар ябалтадай байһан мшээгэтэй талха...

Головатый үбгэн хүбүтэйгээ бэшгые басгандаа уншуулжа дүртүүд байхадна, даруухан номгохон шарайгаар басгаана хаража, үргэлһингөө буурал сагаан бахалһе...

Дондог гансаараа мүнөө унтаршаһан гуламтынгаа хажууда үлэжэ, эндэмни шоно ябахайгү юм аа гү гэжэ бага зэбэрэн татаһан.

Бааранхайн хара һамган хэндэһе амбаар сооихоо харуулхгүй гэжэ амбаартаа орохо бүхэндөө ишээ тиншээ ху хараашалаад, хүнэй ойро тойрон ябагай хаа ородог...

— Зай, иигээд эрдэмтэй ухаатай хүрээ эрэ боложо, наһан соогоо үбгэн буурал хүнэй юрөөл хүртээжэ шаарай. — гэжэ бархигар шэрүүн...

Дууджа ябаһан үхэрүүдээ Раднын Дондогто найдажа орхөөд, Бааранхайн гэнтэ гэр тээшээ гүйлгэжэ ябахайн ушарынь мүнөө дээрэ эһинһе мэдэхгүй байгаа.

— Эгээл энэ табан бидэ хоёргоо хүртэд үлэхэ, шамда ондоо юун хэрэгтэйб, — гэжэ байдал хадхуугаар хашхараң дугараад, амбаарһаа...

Уранзохёолнууд соо советскэ хүнүүдэй образууды харуулга

Ц. ОЧИРОВ

Советскэ уранзохёолдой I Бүхэ-союзна съезд дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр А. А. Жданов ингэжэ тэмдэглэе һэн:

«Манай литература бүхэ араудуудай ба оронуудай бүхэ литературатууудаа орохдоо эгээ залуун болоно. Гэхэтэй хамта, тэрэ хадаа эгээ илейнэ, эгээ түрүү ба эгээ революционн литература мүн.»

та заншалтай болонхой. Бааранхайн түсхэл бүхэ колхозоо, аймагаа хүдэлшэе. Энэ зохёол соо хуушанай, капиталистичекэ умсын үлэгдэлэй үгы боложо, шэнэ советскэ идеологийн мандажа байһанын баһа һайнаар...

Нүхэр Ждановай бүхэ советскэ литературада үгэһэн энэ сэгилтэ агууехэ советскэ литературын бурядуудай нэгэн болохо манай бурят-монгол литературада бүрэн хабаадана.

«Илалтын туяа» ба «Алтан эзбэ» гэжэ повестуудад Эсгэе орондоо хамгаалган Агууехэ дайнай үелд советскэ хүнүүдэй харуулан баатар габьяа магтана.

«Бүхэ наһан соогоо шахуу элдэг дэлбэг зөөрин үнэ үзөөгүй ябаһан хүн аад, колхоз боложо, үхибүүдэйнгээ өөдөө болоходо энэ гавжахи амбаараар дүүрэн талхатай болошон гэхэдээ тэрээнээ харин зүүдэлжэ хонодог болошон байгаа.

Бурят-монголой литература өөрнөгө үлгэ соогоо боложо, ургажа хүтэжэһынгөө зам дээрэ бата хүлээр гараад, мүнөө бүхэ советскэ литературын ташаршаггүй нэгэн хуби болобо.

«Илалтын туяа» ба «Алтан эзбэ» гэжэ повестуудад Эсгэе орондоо хамгаалган Агууехэ дайнай үелд советскэ хүнүүдэй харуулан баатар габьяа магтана.

Удаан энэ хүтшэн өөрнөгө хубиатада Эхэ орондоо баһа үргэл хэһэн байха юм.

Нүхэр Намсараевые хүндэлһэн ойн үдэр болбол ганса бурят-монгол литературын бэшэ, мүн манай формоороо национальна, удхаараа социалистичекэ бүхэ культурын амжалтын аша үрэнүүдые харуула.

«Илалтын туяа» ба «Алтан эзбэ» гэжэ повестуудад Эсгэе орондоо хамгаалган Агууехэ дайнай үелд советскэ хүнүүдэй харуулан баатар габьяа магтана.

«Алтан эзбэ» гэжэ повесть соо партийна организацинуудай хүтэлбэрилхэ үүргэ, большевистскэ хэблэ газетын, агитаторнуудай шаг туһа болото жэжээндэ дээрэ он шадамараар тодорхойлогдоно.

Энэ үгэнүүдэй эшэ үндэһэн, удхашанар тон гүнзэгы байна. Хоца Намсараевичын бүхэ зохёолнууд соо Эхэ орондоо, агууехэ багшанар Ленин ба Сталиныа, советскэ хүнүүдэй гайхамшагта габьяа, советскэ патриотизмые магтан алдаршуулга гэдэ үндэһэн болоно.

«Илалтын туяа» ба «Алтан эзбэ» гэжэ повестуудад Эсгэе орондоо хамгаалган Агууехэ дайнай үелд советскэ хүнүүдэй харуулан баатар габьяа магтана.

«Алтан эзбэ» гэжэ повесть соо партийна организацинуудай хүтэлбэрилхэ үүргэ, большевистскэ хэблэ газетын, агитаторнуудай шаг туһа болото жэжээндэ дээрэ он шадамараар тодорхойлогдоно.

Уранзохёолшо Намсараев болбол бурят-монгол арадай хуушанай бүдэлтэ, тэрэнэй эрхэ сүлөөгэйнгөө тудлэ тэмсэлэн тэмсэлые харуулан удха эхэтэй зохёолнууды бүтээһэн байна.

«Илалтын туяа» ба «Алтан эзбэ» гэжэ повестуудад Эсгэе орондоо хамгаалган Агууехэ дайнай үелд советскэ хүнүүдэй харуулан баатар габьяа магтана.

«Алтан эзбэ» гэжэ повесть соо партийна организацинуудай хүтэлбэрилхэ үүргэ, большевистскэ хэблэ газетын, агитаторнуудай шаг туһа болото жэжээндэ дээрэ он шадамараар тодорхойлогдоно.

Нүхэр Намсараевай томоууд зохёолнуудһаа абахад, «Нэгэтэ һүн» «Илалтын туяа», «Алтан эзбэ», «Эдир нурагшад» болбол советскэ шэнэ байдалтай илалты, советскэ шэнэ хүнүүдэй ургалты, тэдэнэй үншээгүй баатаршалгы уранһай-ханай арга бэлигээр харуулан зохёолнууд гэжээ.

«Илалтын туяа» ба «Алтан эзбэ» гэжэ повестуудад Эсгэе орондоо хамгаалган Агууехэ дайнай үелд советскэ хүнүүдэй харуулан баатар габьяа магтана.

«Алтан эзбэ» гэжэ повесть соо партийна организацинуудай хүтэлбэрилхэ үүргэ, большевистскэ хэблэ газетын, агитаторнуудай шаг туһа болото жэжээндэ дээрэ он шадамараар тодорхойлогдоно.

